

Projekt je realizovaný vďaka podpore:

26. apríl 2010

TLAČOVÁ SPRÁVA

Výsledky Hodnotenia samosprávnych opatrení (HSO) v regiónoch SR za obdobie 1. štvrtroka 2010

Centrum pre hospodársky rozvoj (CPHR), prináša výsledky projektu **Hodnotenie samosprávnych opatrení (HSO)**. V rámci projektu sa štvrtročne vyjadrujú ekonomickí analytici, podnikatelia, primátori a starostovia, zástupcovia akademickej obce, stavovských a mimovládnych organizácií k navrhovaným a realizovaným opatreniam samosprávnych inštitúcií na úrovni obcí, miest i krajov. Projekt HSO tak prináša názor odbornej verejnosti na dôležité opatrenia ekonomicko-sociálneho charakteru ovplyvňujúce kvalitu života občanov v jednotlivých regiónoch Slovenska.

Partnerom projektu je **Združenie miest a obcí SR**, realizovaný je vďaka podpore inštitútu **EPPP**, Bratislava a spoločnosti **Municipalia**, a.s., Žilina.

Výsledky:

Najvyššie oceneným opatrením za obdobie **január až marec 2010** sa stalo **uplatňovanie účinného systému vymáhania dlhov od neplatičov z radov miestnych Rómov za nájomné v bytoch nižšieho štandardu v obci Čaklov**. Z aktivačného príspevku obec umožnila neplatičom svoj dlh splácať malými čiastkami a aktivačné práce predĺži iba tomu, kto má svoju splátku splatenú k určenému dňu v mesiaci.

Poradie opatrení od najlepšie k najhoršie hodnoteným:

(pozitívne opatrenia majú plusový rating, negatívne mínusový)

Hodnotenie samosprávnych opatrení	Rating
január - marec 2010	[300, -300]
1. Čaklov účinne vyriešil splácanie nedoplatkov za nájomné	170
2. Inteligentné formuláre v Šali šetria občanom čas	165
3. Bratislava má nové pravidlá na predaj svojho majetku	146
4. Prievidza učí ľudí separovať prostredníctvom stolového kalendára	145
5. Výtlky na cestách žilinského kraja budú ohlasovať cez GPS	96
6. Mesto Vysoké Tatry schválilo územný plán	-85
7. Meškajúci bratislavskí mestskí poslanci ostanú bez trestu	- 101

8. Prešovská župa platí státisíce eur za predražené školské projekty	- 153
9. Banská Bystrica prišla o pol milióna eur	- 156

Druhým najúspešnejším samosprávnym opatrením sa stalo **zavedenie tzv. inteligentných elektronických formulárov v Šali**, ktoré môžu občania mesta vyplňať doma a zasielať elektronicky, čím šetria svoj čas aj peniaze, pretože ich nemusia doručovať osobne alebo poštou.

Ako tretie najúspešnejšie opatrenie prvého štvrťroka 2010 bolo vyhodnotené opatrenie **bratislavskej samosprávy, ktorá schválila nové podmienky obchodných verejných súťaží na prevod vlastníctva svojho nehnuteľného majetku**. Schválené podmienky majú zabezpečiť, aby súťaž bola transparentná, rýchla a každé konkrétne uznesenie bolo prehľadné, stručné a špecifické pre jednotlivý predaj.

Najmenej prínosným opatrením sa stalo **konanie magistrátu v Banskej Bystrici, ktorému NKÚ pri kontrole hospodárenia mesta za rok 2008 zistil neefektívne nakladanie s cennými papiermi a predražené výdavky za externé právne služby, v dôsledku čoho malo mesto prísť o viac ako pol milióna eur**.

----- Podrobný popis opatrení a vybrané komentáre hodnotiteľov

1. Čaklov účinne vyriešil splácanie nedoplatkov za nájomné

Samospráva obce Čaklov (okres Vranov nad Topľou) pristúpila k riešeniu dlhov miestnych Rómov za nájomné v bytoch nižšieho štandardu netradičným, zato však efektívnym spôsobom. Z príspevku, ktorí od obce Rómovia dostávajú za aktivačnú činnosť splácajú mesačne po 15 eur. Napriek tomu, že splátka je dobrovoľná, obec si jej splatenie zabezpečila tak, že zmluvy o výkone aktivačnej činnosti pre obec sa podpisujú vždy nanovo, každý mesiac a s dlžníkom, ktorý nemá zaplatenú mesačnú splátku do 25. dňa v mesiaci, sa zmluva na pokračovanie tejto činnosti nepodpíše.

Obec bola k takémuto riešeniu donútená z dôvodu, že dlhy za nájomné v niektorých prípadoch presahovali stovky eur a upomienky dotknutí občania ignorovali. Opatrenie sa ukázalo ako veľmi účinné a v priebehu dvoch mesiacov boli nedoplatky prakticky vyrovnané, pretože v niektorých rodinách aktivačné práce vykonávajú viacerí jej členovia, takže nedoplatky splácali viacerí.

Komentár

Hodnotiaca komisia označila predmetné opatrenie za modelové riešenie situácie s nedoplatkami. Vyzdvihla pri tom fakt, že je vhodným výchovným a motivačným opatrením, ktoré však zároveň nezasahuje do práv cieľovej skupiny.

Súhlasný názor vyjadrila aj **Ľubica Trubíniová**, projektová manažérka, iniciatívy Bratislava otvorene, ktorá na opatrení oceňuje najmä jeho systémový výchovný efekt, a to ten, že ďalšie zdroje od „donora“ (v zmysle subjektu, ktorý peniaze dáva) možno dostať až po tom, ako človek vyrovná svoje záväzky. Teda, že žiadne „benefity“ sa nezískavajú zadarmo, bez ohľadu na to, či ide o dar alebo vlastnú prácu/námahu vloženú do ich získania. Pozitívum vidí aj v tom, že

opatrenie pomáha udržiavať dobré pracovné návyky, ktoré majú šancu udržať sa, aj keď samotná konkrétna motivácia pominie. Dalším prínosom opatrenia je podľa nej aj fakt, že ide o názornú ukážku toho, že ľudia z rómskej menšiny dokážu rovnako dobre pracovať a plniť si svoje záväzky ako Nerómovia, čo je to najlepšie východisko pre postupné odstraňovanie predsudkov a bariér medzi menšinami a väčšinou.

Aj podľa **Márie Nádaždyovej**, Senior Program Managera EPPP - European Public Policy Partnership/Európske partnerstvo pre verejné stratégie, Bratislava, si toto účinné opatrenie zaslúži pozornosť a pochvalu z viacerých dôvodov, keďže v konečnom dôsledku nepredstavuje len legálny doplnkový zdroj príjmu, ktorý v praktickej rovine umožňuje riešenie konkrétneho dlhodobého „neriešiteľného“ problému, t.j. splatenie dlhu za nájomné v bytoch nižšieho štandardu u dlhodobozamestnaných Rómov, ale má aj dlhodobejší dopad – potenciál formovať správanie, návyky a zodpovednosť cieľovej skupiny a tak prispieť k jej sociálnemu začleneniu.

Myslí si, že na rozdiel od iných veľmi podobných opatrení realizovaných v iných obciach zápasiacich s rovnakým problémom je potrebné zdôrazniť, že prístup, ktorý zvolila obec Čaklov nielenže neberie neplatičom ponúkanú šancu zlepšiť si legálnym spôsobom svoje ekonomické a sociálne podmienky a neodsúva ich tak prakticky do pozície večných neplatičov a sociálnych vydedencov, ale naopak, sprístupnením zárobku vytvára reálnu šancu na postupné riešenie vzniknutej situácie a prijatie zodpovednosti za vlastné konanie, k čomu ich krok za krokom vedie. Zároveň však poukázala na fakt, že uvedené opatrenie v sebe nesie vážne riziko možného rozporu s antidiskriminačným zákonom v prípade, že sa uvedený postup bude aplikovať len na jednu etnickú skupinu (Rómov) a nie rovnako na kohokoľvek, kto má voči obci nedoplatky.

2. Inteligentné formuláre v Šali šetria občanom čas

V rámci zjednodušenia komunikácie občana s mestským úradom zaviedla samospráva Šale systém inteligentných elektronických formulárov. Dokumenty, s ktorými doteraz prichádzali ľudia na mestský úrad osobne tak už môžu zasielať elektronickou poštou. Ušetria tak množstvo drahocenného času. Inteligentné formuláre ponúkajú pri vyplňaní prednastavené hodnoty.

Samospráva zatiaľ spustila dvadsaťštyri takýchto formulárov, postupne budú také všetky. Po ich doručení každý odosielateľ automaticky dostane potvrdzovací e-mail aj s prípadnými ďalšími inštrukciami. Týka sa to prípadov, keď formulár, vzhľadom na jeho charakter, nestačí poslať mailom, ale ho treba aj vytlačiť, vlastnoručne podpísať a osobne doručiť na mestský úrad.

Pre prácu s inteligentnými formulármi je potrebné nainštalovať si jednoduchý program, dostupný priamo z mestskej internetovej stránky.

Komentár

Opatrenie bolo hodnotiacimi odborníkmi prijaté pozitívne. Samospráva mesta je už dlhodobo považovaná za lídra v zavádzaní opatrení v prospech občanov a aj toto jej opatrenie je vnímané ako pokračovanie snáh smerom k informatizácii a e-governmentu, s cieľom uľahčiť občanom komunikáciu so samosprávou.

Opatrenie ocenil aj **Ľuboš Vagač**, riaditeľ Centra pre hospodársky rozvoj, Bratislava, podľa ktorého je každé zníženie byrokracie alebo zjednodušenie styku občana so samosprávou veľkým plusom.

3. Bratislava má nové pravidlá na predaj svojho majetku

Mestské zastupiteľstvo v Bratislave schválilo nové podmienky obchodných verejných súťaží na prevod vlastníctva svojho nehnuteľného majetku. Tie predpokladajú, že každý predaj majetku sa uskutoční podľa nich a na základe osobitného uznesenia s konkrétnymi podmienkami a termínmi obchodnej verejnej súťaže. Schválené podmienky zabezpečia, aby táto súťaž bola transparentná, rýchla a každé konkrétne uznesenie bolo prehľadné, stručné a špecifické pre jednotlivý predaj. Zmenou oproti minulosti je to, že sa bude súťažiť v súlade s Obchodným zákonníkom a súčasťou podmienok bude aj záväzná zmluva. Tým sa skrúti celkový proces súťaže, lebo už nebude treba osobitne dohadovať zmluvu, čo v minulosti trvalo niekedy aj niekoľko mesiacov.

Komentár

Hodnotiaca komisia posúdila opatrenie bratislavskej samosprávy pozitívne, aj keď zároveň viacerí jej členovia poukázali na neprimerane veľké množstvo prípadov, kedy sa pri predaji majetku uplatňuje štatút tzv. prípadu hodného osobitného zreteľa, teda predaj bez dodržania stanovených pravidiel, príp. mimo obchodnej súťaže.

Poukázal na to aj **Dušan Sloboda**, analytik Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika, Bratislava, podľa ktorého, ako ukazuje aj príklad Bratislavy, minuloročná novela zákona o majetku obcí núti naše samosprávy k častejšiemu využívaniu súťažných metód pri predaji a prenájme majetku. Núti ich teda do realizácie krokov, ktoré by samosprávy mali robiť úplne samozrejme, dobrovoľne, aktívne, s cieľom dobrého spravovania majetku, ktorý im bol občanmi v zmysle samosprávnych princípov zverený do správy. Ako sa však ukazuje, mestské zastupiteľstvo Bratislavy dokázalo čiastočne „obísť“ i novelu zákona o majetku obcí a v mnohých prípadoch predáva majetok nie súťažnými metódami a použitím aukcií, ale priamym predajom bez súťaže uplatňujúc výnimku (tzv. prípady osobitného zreteľa, ktoré bohužiaľ zákon presne nedefinuje). Ako vyplýva zo schválených uznesení zastupiteľstva z marca 2010, deje sa tak naďalej aj po prijatí nových pravidiel na predaj majetku, ktoré boli schválené vo februári 2010.

Podľa názoru **Eduarda Vokála**, primátora obce Lipany, v prípade Bratislavy nejde o nič výnimočné, keďže v zmysle zákona o majetku obcí (§9, zákon č.138/1991 Zb. O majetku obcí v platnom znení), každá samospráva musí mať prijaté zásady nakladania s majetkom obce, kde sú vymedzené pravidlá, kompetencie aj limity pre nakladanie s majetkom. Tie majú náležitosti, ktoré musia obsahovať, no môžu byť vypracovávané s rôznou podrobnosťou. Bratislavské zásady sa preto výrazne neodlišujú od zásad v iných samosprávach.

4. Prievidza učí ľudí separovať prostredníctvom stolového kalendára

Nenáročnú, ale veľmi praktickú pomôcku pre občanov ohľadne možnosti nakladania s komunálnym odpadom pripravila samospráva Prievidze. V reakcii na sťažnosti niektorých obyvateľov mesta v minulosti, doručili do domácností v meste stolový kalendár na rok 2010, v ktorom občania nájdu základné

informácia o komunálnom odpade, o poplatku, ktorý zaň platia, ale aj harmonogramy zberov veľkorozmerných a nebezpečných odpadov. V kalendári sa tieto termíny objavujú vždy v tom týždni, kedy sa zber koná. Samospráva sa takýmto spôsobom snaží ľuďom priblížiť problematiku nakladania s komunálnym odpadom a predovšetkým separovania jednotlivých surovín. Okrem technických informácií ponúka kalendár aj vzdelávacie informácie typu čo do ktorého farebného kontajnera patrí a čo sa dá z vyseparovaných materiálov následne vyrobiť. Kalendár má aj určitú „duchovnú nadstavbu“, pretože je doplnený o výroky slávnych ľudí, ktoré sa dotýkajú napríklad životného prostredia a prírody. Mesto vydalo kalendár takmer v dvadsaťtisícovej náklade, bezplatne ho dostali nielen domácnosti v bytových, ale aj rodinných domoch.

Komentár

Opatrenie bolo členmi hodnotiacej komisie vnímané kladne, ako také, ktoré svedčí o tom, že osvetu a výchovu možno robiť desiatkami dobrých nápadov a metódou malých krokov.

Podobný názor vyjadril aj **Ján Buček**, vysokoškolský pedagóg na Prírodovedeckej fakulte UK, Katedra humánnej geografie a demogeografie v Bratislave, podľa ktorého ide o veľmi vydarené, nenáročné a dobre ciele opatrenie. Myslí si, že separovanie totiž stále nie je pre ľudí rutinná aktivita, o ktorej všetko vedia. Hoci o potrebe separovania sa vo všeobecnosti vie pomerne veľa, separácia v praxi potrebuje silnejšiu, podrobnejšiu a stálu informačnú podporu. Tá musí mať konkrétne miestne vyjadrenie podľa miestnych okolností, využívaného systému a potrieb. Prievidza to zvládla pomerne elegantne a treba veriť, že aj efektívne.

5. Výtlky na cestách žilinského kraja budú ohlasovať cez GPS

Správa ciest žilinskej krajskej samosprávy už druhý rok využíva informačný systém AVL (Automatic Vehicle Location), ktorý dokáže monitorovať 150 vozidiel údržby na cestách v celom kraji. Rozšírením tohto systému sa cestárom otvárajú ďalšie možnosti jeho využitia. Cestári v celom kraji budú môcť priamo z vozidla, cez špeciálne zariadenie GPS, ohlasovať znečistenie vozovky kameňmi, blatom alebo olejom, výtlky či vytekajúcu vodu na ceste, poškodené zvodidlá, dopravné značenie a tiež spadnutý strom alebo stĺp. Pre ohlásenie každého nedostatku bude mať vodič na zariadení osobitné tlačidlo, ktorým odošle na dispečing súradnice daného miesta. Dispečer posúdi závažnosť nedostatku a v prípade ohrozenia bezpečnej premávky okamžite vyšle na miesto pracovnú čatu. Ostatné poruchy na vozovkách zaznačí do plánu a postupne dá odstrániť.

Nový systém má nielen zefektívniť údržbu a zvýšiť bezpečnosť na cestách, ale očakáva sa aj zracionalizovanie nákladov. Skúšobnú prevádzku chcú spustiť začiatkom budúcej zimy.

Komentár

Väčšina odborníkov označila opatrenie za pozitívne. Vnímajú ho ako ďalšiu formu e-governmentu, ktorá sa podpíše pod vyššiu operatívnu funkciu samosprávy.

Ján Buček víta aplikáciu moderných technológií zo strany Žilinského samosprávneho kraja a oceňuje na ňom nielen efektívne zachytávanie rôznych

stavov vozovky, aktuálnej situácie na ceste, ale aj výrazné zefektívnenie samotnej prevádzky správy ciest. Vyjadril predpoklad, že sa snád' technologické možnosti ďalej využijú aj na efektívnejšie stanovenie ciest vozidiel, ich prestoje, až po monitorovanie techniky jazdy vodičov, spotreby vozidiel a pod.

6. Mesto Vysoké Tatry schválilo územný plán

Samospráva mesta Vysoké Tatry schválila po dvanástich rokoch územný plán. Napriek odporúčaniam ministerstva životného prostredia bol schválený ešte predtým, než bola odsúhlasená zonácia TANAP-u, s ktorou si môže protirečiť. Niektoré dokumenty potrebné pre vypracovanie plánu boli vypracúvané na náklady jedného z developerov, ktorý tam pôsobí. Dôvodom mal byť fakt, že samospráva údajne nemala dostatok peňazí.

Podľa schváleného územného plánu majú v Tatrách pribudnúť hotely a apartmány spolu s asi 24 tisíc lôžkami, asi 15 parkovísk, ubudnúť má naopak zelene. Plán tiež predpokladá, že sa súčasné zjazdovky predĺžia na dvojnásobok.

Samospráva tvrdí, že nové stavby nepribudnú mimo doteraz zastavaných území a zelene bude dosť. Naopak, ochranári považujú za absurdné, aby si v TANAP-e nemohol človek odtrhnúť čučoriedku, ale územný plán dovoľí stavať zjazdovky a betónové plochy.

Komentár

Opatrenie bolo respondentmi hodnotené nejednoznačne a vyvolalo značnú diskusiu. Na jednej strane pozitívne ohodnotili fakt, že mesto má po dlhom čase územný plán, čo je pre každú samosprávu strategický dokument. Na strane druhej však majú výhrady voči možnosti rozsiahlej výstavby, ktorú dokument v oblasti povoľuje. Poukázali aj na možný konflikt záujmov, keď mesto umožnilo vypracovať niektoré dokumenty na náklady developera, ktorý v meste pôsobí, čo podľa ich názoru spochybňuje nezávislosť dokumentu.

Podľa názoru **Bohumila Olacha**, šéfredaktora Obecných novín, toto opatrenie je mimoriadne závažné a z osobného pohľadu ho vníma negatívne, hoci si je vedomý, že mestá a obce v chránených územiach dlho „trpeli“ zákonnými obmedzeniami budovať niečo v extravilánoch svojho územia a potrebovali na to rôzne povolené výnimky. Dokonca sa museli dovoľovať na okresných úradoch životného prostredia aj vtedy, keď chceli niečo stavať v intraviláne obce – čo obmedzovalo ich rozvoj. Uvedený schválený územný plán z pohľadu spomenutých zámerov (hotely, zjazdovky) sa zdá byť hrozivý, dôležité však bude, kde majú hotely vyrásť. Je však predpoklad, že sa bude výstavbou hotelov zahusťovať už aj tak dosť zahustené územie mesta – podobne, ako je to vo väčších mestách na Slovensku, čo prinesie narušenie ľudského rozmeru tatranských osád a vznik ďalších „Donovalov“, alebo, že sa budú stavby hotelov tlačiť do tatranskej zelene tak, že sa naruší prírodný rozmer Vysokých Tatier.

Laura Dittel, riaditeľka Karpatskej nadácie, Košice vyjadrila názor, že Národný park Vysoké Tatry je jedným z najdôležitejších prírodných bohatstiev Slovenska a vzhľadom na svoj význam si rozhodne zaslúži vyvážený postoj. Podľa nej sa však rovnováha v posledných rokoch výrazne prevážila v prospech developerov. Tento prístup je veľmi krátkozraký a napomáha situácii, v ktorej sa akoby privatizuje prírodné dedičstvo na úkor všetkých obyvateľov. Argumenty, že rozvinutý turistický ruch prinesie zisk všetkým v tomto prípade vôbec neobstoja. Myslí si, že územný plán je dokumentom, ktorý musí vzniknúť pri

súčasnom zastúpení názorov všetkých dôležitých kľúčových hráčov a musí byť v súlade so všetkými relevantnými dokumentmi, týkajúcimi sa predmetného územia, vrátane horizontálnych princípov.

Výhrady voči územnému plánu Vysokých Tatier vyjadrila aj **Ľubica Trubíniová**, podľa ktorej by územný plán, ako jeden z najdôležitejších strategických dokumentov mesta mal byť v súlade s princípmi trvalej udržateľnosti vo všetkých troch zásadných sférach ľudských aktivít – ekonomickej, sociálnej a environmentálnej. Už fakt, že prijatie ÚP nebolo ani administratívne zladené s ochranou prírody v TANAP-e (procesné nezosúladenie so zonáciou) napovedá, že ochrana prírody nebola pri jeho schvaľovaní prioritná – hoci štatút TANAPu, na území ktorého sa mesto nachádza, jasne stanovuje priority na území národného parku. Najlepšie tento rozpor vidno na vecnej stránke územného plánu - predlžovanie zjazdoviek, enormné zväčšovanie infraštruktúry pre cestovný ruch a ubytovacích kapacít takisto nezohľadňuje zákonnú a logickú prioritu ochrany prírody v TANAPe, hoci k dispozícii je aj „mäkší“ variant rozvoja cestovného ruchu, tzv. ekoturizmus alebo agroturistika.

Podľa nej je veľmi otázná aj vyváženosť ekonomického piliera územného plánu, keď plánovaný masívny rozvoj turistickej (najmä lyžiarskej) infraštruktúry a výstavba ubytovacích kapacít napr. vôbec nezohľadňuje globálny trend postupujúcej zmeny klímy, hoci už dnes odborníci predpovedajú a miestni podnikatelia v cestovnom ruchu aj vnímajú nielen postupné zhoršovanie snehových podmienok v Tatrách, ale aj neporovnateľne slabšiu konkurencieschopnosť služieb tatranského cestovného ruchu (vrátane zimných prírodných podmienok) oproti strediskám napr. v Alpách. Vidí za tým najmä tlak investorov na výstavbu v meste a megalomanské plány najsilnejšieho investora, finančnej skupiny J&T, na prebudovanie celých Tatier na „rezort“ (Tatra Mountain Resort) s najvyššou úrovňou služieb zameraných predovšetkým na najsolventnejšiu klientelu.

7. Meškajúci bratislavskí mestskí poslanci ostanú bez trestu

Poslanci mestského zastupiteľstva Bratislavy neschválili návrh, podľa ktorého mali byť finančne sankcionovaní za neospravedlnený neskorý príchod, neospravedlnenú neprítomnosť na rokovaní, či neospravedlnenú absenciu na záverečnom hlasovaní. Návrh mal zlepšiť ich prítomnosť na rokovaní mestského parlamentu. Za oneskorený príchod poslanca na rokovanie, keď je meškanie dlhšie ako dvadsať minút, sa navrhovalo krátenie odmeny o 20%. Rovnako sa mala krátiť odmena v prípade, ak poslanec chýbal viac než tridsať minút v rokovacej sále bez ospravedlnenia sa u primátora, prípadne u predsedajúceho mestskému zastupiteľstvu. Ak by sa poslanec nezúčastnil na záverečnom prezentačnom hlasovaní a nebol by ospravedlnený, navrhovalo sa krátenie odmeny až o polovicu. V návrhu sa zároveň stanovoval čas riadneho zasadnutia mestského zastupiteľstva od 8.30 do 16:00, s predĺžením maximálne do 17.00.

Poslanci zdôvodňovali svoj nesúhlas údajnou chýbajúcou „mierou primeranosti“, či stanovením pravidiel pre postup v prípade mimoriadnych rokovaní a tiež tým, že zastupiteľstvo údajne nebýva pre nízku účasť neuznášania schopné a materiál môže vyvolávať dojem, že poslanci sú nedisciplinovaní.

Komentár

Opatrenie ohodnotili respondenti negatívne, pretože podľa väčšiny z nich toto hlasovanie znižuje dôveru verejnosti v zastupiteľskú demokraciu, čo následne vedie k apatii občanov v oblasti vecí verejných. Poukázali tiež na fakt, že sankciami sa nedá dosiahnuť to, čo má byť základnou súčasťou kultúry rokovaní, t.j. prísť načas a racionálne sa podieľať na rozhodovaní počas celého rokovania.

Kritický názor voči konaniu poslancov vyjadril **Jozef Čavojec**, redaktor denníka SME, ktorý sa prihovára za pokuty a myslí si, že žiadnemu normálnemu poslancovi by nemali prekážať, keď chodí pravidelne na zasadnutia, nemá sa čoho obávať. Myslí si, že ak „materiál môže vyvolávať dojem, že poslanci sú nedisciplinovaní“, tak jeho odmietnutie svedčí o tom, že títo poslanci sú morálne nespôsobilí na výkon tejto funkcie, čo je pre nich ešte horšia vizitka.

Opačný názor vyjadril **Bohumil Olach**, podľa ktorého je celá záležitosť veľmi vážna, pretože pre zastupiteľstvo a mesto/obec, či parlament a Slovensko, môže byť oveľa užitočnejší poslanec, ktorý na zasadania mešká, prípadne sa na niektorých vôbec nezúčastní, ako ten, čo tam síce vysiada, ale veľa toho neurobí. Žiaľ, odmeny majú poslanci len z to, že sú zvolení a nezáleží už na tom, či a čo robia. Ospravedlniť by sa mali, dopredu alebo aspoň dodatočne a ich účasť na zasadaniach, príprave materiálov, hlasovaní a iných poslaneckých aktivitách by sa mala zverejňovať tak, aby bola kontrolovateľná aj občanmi. To by malo byť povinné zo zákona. Myslí si, že poslanci by sa mali odmeňovať za to, čo urobili, nie za to, čo „vysedeli“.

8. Prešovská župa platí státisíce eur za predražené školské projekty

Osem z osemnástich školských projektov, na ktoré čerpal Prešovský samosprávny kraj peniaze z eurofondov, bolo predražených. Samospráva musí teraz zo svojho rozpočtu doplatiť na rekonštrukcie škôl vyše 400-tisíc eur. Krajskí poslanci schválili dofinancovanie z dôvodu „nepredvídaných prác“. Projekty získali finančnú podporu z Regionálneho operačného programu v celkovej výške 14,9 mil. €.

Dôvody predraženia boli v niektorých prípadoch až bizarné, napr. predkladateľ jedného z projektov „zabudol“, že na stavbu bude potrebovať lešenie, nerátal s odvozom stavebných sutín a vymaľovaním stien po osadení nových okien. V inom prípade v projekte posunuli desiatinnú čiarku pri výpočte plochy zateplenia krovu strechy. Namiesto 1 009 metrov štvorcových uviedli v pôvodnom rozpočte číslo 100,9 metra štvorcového, čo spôsobilo, že v tomto projekte došlo k predraženiu prác o vyše 167-tisíc eur. Stalo sa tiež, že po realizácii novej kotolne a jej kompletnej technológie sa zistilo, že jej čerpadlá nedokážu spolupracovať s pôvodnými rozvodmi, preto ich museli vymeniť. Následne bolo potrebné starú regulačnú stanicu nahradiť novou, potom upraviť aj potrubia v telocvični. To všetko nad rámec rozpočtu.

Prešovský župan problém komentoval slovami, že na podanie projektu bolo málo času a ani pri jednom z nich nedošlo k navýšeniu o viac ako desať percent celkovej sumy.

Komentár

Opatrenie bolo prijaté odborníkmi z hodnotiacej komisie negatívne, svedčiace o neprofesionálnom spracovaní projektov a absencii kontroly. Prevažná

časť vyjadrila názor, že za tieto pochybenia by mala byť vyvodená aj personálna zodpovednosť.

Myslí si to aj **Jozef Čavojec**, podľa ktorého by túto kauzu bolo možné uzavrieť iba tak, ak župan ako štatutár vyvodí zodpovednosť voči zamestnancom alebo sebe a vzniknutú škodu zosobní. Nazdáva sa však, že on to neurobí – priznanie chyby sa na Slovensku nenesie, a tak na to opäť doplatia obyvatelia kraja. Možno bude menej na cesty II. a III. triedy, menej na rozšírenie kapacity krajských domovov sociálnych služieb atď. Odmieta „argument“, že „nedošlo k navýšeniu o viac ako desať percent celkovej sumy“, pretože ako občan očakáva, že nedôjde k zvýšeniu výdavkov samosprávy ani o jedno promile!

Kriticky vnímal opatrenie aj **Dušan Sloboda**. Uvádza, že v dôvodovej správe k uzneseniu, ktorým poslanci Prešovského samosprávneho kraja v marci 2010 schválili ďalšie pôvodne neplánované navýšenie spolufinancovania projektov z eurofondov z rozpočtu kraja, sa píše, že vraj „vznikli práce naviac, ktoré sa nedali pred podaním projektu predvídať“. Pýta sa preto, či naozaj chce samospráva prešovskej župy občanom tvrdiť, že sa nedalo vopred predvídať, že počas plánovanej stavby bude potrebné lešenie, odvoz stavebných sutín, vymaľovanie stien po osadení nových okien a podobne?

Myslí si, že na jednej strane tieto pochybenia svedčia o nedôslednej práci samosprávy v etape prípravy projektovej dokumentácie, na strane druhej o absurdnosti systému prerozdelenia eurofondov, v ktorom je možné pokojne schváliť vnútorne nelogické projekty, a tiež to svedčí o rigidnom projektovom cykle, keď nie je možné dodatočne do projektu doplniť súvisiace nevyhnutné výdavky na realizáciu zámeru tak, aby mohli byť považované za oprávnené. Za chyby, ktoré prešovská župa pri plánovaní týchto investičných projektov urobila, musí z vlastného rozpočtu doplatiť približne 400 tisíc eur. Len táto suma by vykryla približne desatinu zo sumy, o ktorú sa predpokladá, že bude príjem z výnosu z podielovej dane pre kraj nižší v roku 2010 oproti roku 2009 kvôli dopadom hospodárskej krízy. Opäť ukážka, že zďaleka nielen kríza ochudobňuje rozpočty našich samospráv.

9. Banská Bystrica prišla o pol milióna eur

O vyše 566-tisíc eur prišlo mesto Banská Bystrica tým, že predalo svoje cenné papiere za cenu o tretinu nižšiu, než bola ich nominálna hodnota. Externým právnikom zasa mesto zaplatilo za sedem hodín bežných služieb 608 eur. To sú iba niektoré z pochybení a porušení zákonov, ktoré zistil Najvyšší kontrolný úrad SR pri kontrole hospodárenia mesta za rok 2008. Ako sa v správe NKÚ uvádza, mesto nekonalo v súlade so zákonom o majetku obcí, „keď nezveľaďovalo a nechránilo svoj majetok pred stratou tým, že predalo cenné papiere v nevýhodnom kurze za 67,32 % ich nominálnej hodnoty, čím prišlo o 566 200 eur.“ O aké cenné papiere ide a komu ich mesto predalo, správa neuvádza. Medzi pochybeniami, ktoré NKÚ zistil je tiež nevhodné využívanie finančne náročných externých právnych služieb na nenáročných, bežných právnych službách.

Množstvo pochybení zistených kontrolným úradom magistrát zdôvodnil, okrem iného, „výmenou vyše 50 percent zamestnancov po voľbách, prechodom na nový softvér a podvojnú účtovníctvo“. Primátor Banskej Bystrice nepovažuje zistené pochybenia za problém, podľa jeho názoru „z pohľadu činnosti samosprávy ide o bežné pochybenia“. Akcie podľa neho predali v zmysle

uznesenia, ktoré schválilo mestské zastupiteľstvo už v roku 2001. Mestské zastupiteľstvo rozhodlo o postúpení podnetu na posúdenie prokuratúre.

Komentár

Respondenti vnímali predmetné opatrenie výrazne negatívne. Podľa mnohých sa potvrdilo, že samosprávy nie sú plne zorientované v aspektoch trhovej ekonomiky a napriek tomu pomerne často podstupujú riziká neefektívnych obchodov. Zároveň kritizovali prílišné obmeny zamestnancov samospráv po voľbách, čo vedie k znižovaniu odbornej úrovne ich práce.

Podľa názoru **Michala Kaliňáka**, politológa špecializujúceho sa na samosprávu, nevýhodný predaj cenných papierov nemôže byť ospravedlňovaný personálnou výmenou 50% zamestnancov, pretože omnoho dôležitejšie je vytvoriť taký systém, ktorý tomu pre budúcnosť zamedzí. Zaujímali by ho skutočnosti zistené hlavným kontrolórom mesta, ktorý by však mal pôsobiť aj v oblasti prevencie. Rovnako ako Najvyšší kontrolný úrad by bystrický kontrolór mal po zistených skutočnostiach oddeliť výhovorky od argumentov a následne konať. Ináč môže byť vnímaný ako súčasť problému, ktorý vznikol aj pod jeho strechou.

Martin Šuster, ekonóm Národnej banky Slovenska si myslí, že výčitka, že cenné papiere boli predané za 67% nominálnej hodnoty je neopodstatnená, pretože cenu treba porovnávať nie s nominálnou hodnotou, ale s aktuálnou trhovou cenou, prípadne s cenou určenou znalcom, ak sa s dotýčnými papiermi neobchoduje na voľnom trhu. Obzvlášť, ak išlo o akcie, ktorých reálna hodnota môže byť veľmi odlišná od nominálnej.

Poznámka:

Členovia hodnotiacej komisie sa zúčastňujú hodnotenia v rámci tohto projektu bez nároku na odmenu. Jednotlivé hodnotenia majú charakter osobného postoja a nemusia zodpovedať názorovej línii CPHR alebo organizácie, v ktorej pôsobia.

Členovia hodnotiacej komisie, ktorí hodnotili opatrenia monitorované v 1. štvrtroku 2010

Ján Buček, vysokoškolský pedagóg, Prírodovedecká fakulta UK, Katedra humánnej geografie a demogeografie

Jozef Čavojec, redaktor denníka SME, Bratislava

Laura Dittel, riaditeľka, Karpatská nadácia, Košice

Juraj Fekete, riaditeľ, **Peter Dóka**, Regionálne poradenské a informačné centrum, Dunajská Streda

Michal Kaliňák, politológ, špecializuje sa na samosprávu

Vojtech Koleják, lekár, Nemocnica s poliklinikou, Trstená

Juraj Mesík, Svetová banka, USA

Mária Nádaždyová, Senior Program Manager, EPPP - European Public Policy Partnership/Európske partnerstvo pre verejné stratégie, Bratislava

Juraj Nemec, profesor, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

Bohumil Olach, šéfredaktor, Obecné noviny, Bratislava

Vladimír Pirošík, advokát, spolupracovník TIS, poslanec MsZ v Banskej Bystrici

Silvia Ručinská, odborná asistentka, Fakulta verejnej správy Univerzity PJŠ, Košice

Dušan Sloboda, analytik, Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika, Bratislava

Martin Šuster, ekonóm, Národná Banka Slovenska, Bratislava

Ľubica Trubíniová, projektová manažérka, iniciatíva Bratislava otvorene,
Bratislava

Ľuboš Vagač, riaditeľ, Centrum pre hospodársky rozvoj, Bratislava

Eduard Vokál, primátor, Lipany